

FSD1325 SOTA-AJAN PIKKUPOJAT 1999-2001

FSD1325 FATHER-SON RELATIONSHIPS AND THE WAR 1999-2001

Tämä dokumentti on osa yllä mainittua Yhteiskuntatieteelliseen tietoaarkistoon arkistoitua tutkimusaineistoa.

Dokumenttia hyödyntävien tulee viitata siihen asianmukaisesti lähdeviitteellä.

Lisätiedot: <http://www.fsd.uta.fi/>

This document forms a part of the above mentioned dataset, archived at the Finnish Social Science Data Archive.

If the document is used or referred to in any way, the source must be acknowledged by means of an appropriate bibliographic citation.

More information: <http://www.fsd.uta.fi/>

Detta dokument utgör en del av den ovannämnda datamängden, arkiverad på Finlands samhällsvetenskapliga dataarkiv.

Om dokument är utnyttjat eller refererat till måste källan anges i form av bibliografisk referens.

Mer information: <http://www.fsd.uta.fi/>

SODAN POJAT

Kysymyksiä haastateltaville

- Ensin selvitetään haastattelun aika ja paikka. Vastajan syntymäaika ja -paikka, millainen perhe, montako lasta, monesko lapsi haastateltava on, vanhempien ammatit ja muita lapsuuden ympäristöön ja kokemuksiin vaikuttavia asioita.

1. Millaisia muistoja sinulla on päällimmäisenä sota-ajalta?
2. Muistatko isäsi sotaan lähdön? Kuka ja miten viestit toi, miten isäsi ja äitisi siihen reagoivat, mitä itse ajattelit silloin.
3. Muistatko isääsi sota-ajalta, esimerkiksi sotaan lähtöä, lomalla käyntiä sotilaspuvussa, isäsi lähettämiä tai tuomia kortteja tai muistoesineitä sodasta?
4. Millaista kotielämä oli teillä sodan aikana? Miten työt tehtiin, kun isä oli sodassa?
5. Puhuttiinko kotona päivittäin sodasta?
6. Miten äitisi suhtautui isäsi sodassa oloon?
7. Kertoiko äitisi mitä isä kirjoitti rintamalta ja mitä isäsi hänelle kertoi lomilla käydessään.
8. Pelkäsitkö sotaa? Uskotko äitisi pelänneen ja puhuttiinko kotona pelosta?
9. Mitä kaikkea teit sodan aikana? Ehditkö leikkimään?
10. Mitä leikkejä leikitte? - Leikittekö sotaleikkejä ja kenen kanssa?
11. Oliko sinulla isää ikävä?
12. Muistatko tunteisiasi tuolta ajalta? Mitä ajattelit isästäsi ja sodasta?
13. Muistatko isäsi paluun sodasta? Miltä silloin tuntui ja mitä silloin ajattelit?
14. Puhuiko isäsi kotona sodasta koko perheen kuullen?
15. Kuulitko hänen puhuvan naapurin miesten kanssa sodasta?
16. Puhuiko hän sinulle sodasta?

17. Leikkikö isä kanssasi?
18. Miten isäsi suhtautui sinuun? Miten sinua kasvatettiin, millainen oli kuri?
19. Teittekö isän kanssa yhdessä töitä poikasena ollessasi?
20. Pitikö isäsi sinua sylissä? - Entä muita lapsia?
21. Miten isäsi kohteli äitiäsi, osoittiko hellyyttä?
- Näitkö heidän suutelevan ja halailevan?
22. Oliko isäsi leppoisa vai kireä. Huumorintajuinen vai äkäinen?
23. Tiedätkö muuttuiko isäsi sodassa? Onko äitisi kertonut?
24. Luuletko, että sota on vaikuttanut sinuun isänä?
25. Oletko mielestäsi erilainen isä kuin isäsi?
26. Oletko pitänyt lapsiasi polvellasi ja leikkinyt heidän kanssaan?
27. Oletteko vaimonne kanssa osoittaneet hellyyttä toisillenne lasten nähden⁹
28. Oletko puhunut sodasta ja sota-ajasta omille lapsillesi?
29. Onko poikasi erilainen aviomies ja isä kuin sinä?
30. Vaikuttaako sota vielä hänen tunteisiinsa?
31. Jos vertaat omaa lapsuuttasi ja tämän ajan lasten elämää, niin mitkä ovat suurimmat erot?
32. Onko sodalla vaikutusta vielä tämän ajan ihmisten elämään?
33. Mitä ajattelet yleensä sodasta ja rauhasta?
34. Miten suhtaudut Venäjään (Neuvostoliittoon) ja mitä ajattelet siitä?
34. Oletko katkera lapsuuden aikaisista kokemuksista?
35. Mitä arvelet olisiko elämäsi ollut toisenlainen ilman sotaa?

TIETOJA HAASTATTELUAINESTOSTA JA SEN KOKOAMISESTA

Empiirinen haastatteluaineisto käsittää kahdenkymmenenviiden miehen pöytäkirjatut haastattelut. Kaksikymmentäkolme heistä on varsinaisia sodan poikia ja kaksi pääjoukkoon kuuluneiden miesten jo naimisissa olevaa poikaa. Koska lähtökohtani oli saada haastateltavien vähäisestä lukumäärästä huolimatta mahdollisimman edustava näyte kohderyhmästä, etsin heitä maantieteellisesti tasaisesti eri puolilta Suomea.

Asettamani tavoitteet täyttävien haastateltavien rajatunkin määrän löytäminen osoittautui kohtuullisen vaikeaksi. Käytin etsinnässä apunani radio- ja televisiotoimittajan työssäni vuosien mittaan eri puolille maata syntyneitä henkilökontakteja, veteraani- ja sotainvalidijärjestöjen maakunnallisia toimistoja, miesverkostoja ja muutama mies löytyi miesten sekä sota-ajan lasten seminaarien yhteydessä. Alkuperäinen suositeltujen henkilöiden joukko oli huomattavasti lopullista suurempi, sillä monet karsiutuivat pois siitä syystä, etteivät yksinkertaisesti suostuneet tai sanoivat, etteivät he pysty näin läheisistä ja kipeistä asioista puhumaan. Suurin karsija oli kuitenkin muisti. Monet haastateltaviksi suositelluista sanoivat yhteyttä ottaessani, että he eivät muista sota-ajan asioita enää niin tarkasti, että voisivat ruveta niistä kertomaan.

Saatuani mielestäni riittävän määrän asettamani vaatimukset täyttäviä miehiä suostumaan haastateltaviksi, kiersin heidän luonaan pääasiassa autolla, mutta tein myös junamatkan sekä etelään että pohjoiseen. Olimme keskustelleet jokaisen kanssa jo puhelimesta, joten tarkoitukseni olivat tulleet heille selviksi ja minä taas tiesin keskeiset asiat heidän lapsuudestaan ja elämäntilanteestaan. Vaikka vierailuni kestitkin usein useamman tunnin, niin itse haastattelun nauhoitus rajoittui yleensä puolesta tunnista puoleentoista tuntiin. Joidenkin kohdalla tapaaminen jäi eri syistä johtuen lyhyemmäksi, mutta niissä tapauksissa minulla oli jo hyvät ennakkotiedot tai keskusteluja voitiin käydä puhelimesta useampaankin kertaan. Haastattelutilannetta voisi kuvata syvähaastatteluksikin, mutta olen käyttänyt teemahaastattelun nimikettä, vaikka keskustelut olivat yleensä narratiivisia sekä hyvin syvällisiä ja kestivät esimerkiksi normaalia radiohaastattelua huomattavasti pitempään.

Kaikki haastattelut ovat minulla alkuperäisinä talletettuna minidiskin disketille tai c-kasetille. Olen myös kirjoittanut kaikista haastattelupöytäkirjat kerronnan muotoon, toistamatta niissä kaikkia kysymyksiä, koska ne olivat aina pääsääntöisesti samat. Koska tutkimuksen kohtuuttoman paisumisen vuoksi pystyin ottamaan vain osan edes pääosiltaan mukaan tähän kirjaan Jouduin tarkkaan harkitsemaan, mitkä otan mukaan sodan poikien elämäntarinoihin ja niiden koodaukseen. Päädyin kirjan luvussa 12. esitettyihin, saadakseni tuotua esiin kohtaloita hyvin erilaisista tilanteista paremman kokonaiskuvan saamiseksi lukijalle. Jokaiselta haastatellulta olen ottanut mukaan ainakin joitakin otteita hänen vastauksistaan ja kertomuksistaan. Kaikkien haastateltujen nimet, osoitteet ja henkilötiedot ovat hallussani.

Aineisto antaa mahdollisuuksia jatkotutkimuksiin sekä julkaisuihin ja sodan poikien aiheesta eri näkökulmineen on työtä vielä monelle tutkijalle uusiin tutkimuksiin.

